

1069 (2021-2022) – Nr. 1
ingediend op 16 december 2021 (2021-2022)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door Annick Lambrecht en Maaïke De Rudder

over Topsportactieplan Vlaanderen V
en de evaluatie van de Olympische Zomerspelen in Tokio

Samenstelling van de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media:

Voorzitter: Elisabeth Meuleman.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Marius Meremans, Freya Perdaens, Wilfried Vandaele, Manuela Van Werde;

Filip Brusselmans, Johan Deckmyn, Klaas Sootmans;

Karin Brouwers, Orry Van de Wauwer;

Steven Coenegrachts, Stephanie D'Hose;

Elisabeth Meuleman, Jeremie Vaneckhout;

Hannes Anaf.

Plaatsvervangers:

Andries Gryffroy, Kathleen Krekels, Philippe Muyters, Kris Van Dijck, Karl Vanlouwe;

Immanuel De Reuse, Jan Laeremans, Ilse Malfroot;

Maike De Rudder, Tinne Rombouts;

Els Ampe, Bart Tommelein;

Björn Rzoska, Tine Van den Brande;

Katia Segers.

Toegevoegde leden:

Tom De Meester.

INHOUD

I.	Toelichting door minister Ben Weyts.....	4
1.	Topsportactieplan	4
1.1.	Inleiding	4
1.2.	Strategische krijtlijnen.....	5
1.3.	Specifieke actiepunten voor olympische en paralympische disciplines	5
2.	Evaluatie Olympische en Paralympische Spelen	9
II.	Bespreking.....	10
1.	Tussenkomen van de leden	10
1.1.	Tussenkomen van Maaïke De Rudder	10
1.2.	Tussenkomen van Annick Lambrecht.....	11
1.3.	Tussenkomen van Johan Deckmyn.....	11
1.4.	Tussenkomen van Steven Coenegrachts	12
1.5.	Tussenkomen van Kris Van Dijck	12
1.6.	Tussenkomen van Elisabeth Meuleman	13
2.	Replieken.....	13
2.1.	Replik van minister Ben Weyts.....	13
2.2.	Replik van Tom Coeckelberghs.....	14
2.3.	Afsluitende repliek van Annick Lambrecht	15
2.4.	Afsluitende repliek van minister Ben Weyts en Tom Coeckelberghs	15
	Gebruikte afkortingen.....	16
	Bijlage: zie de dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

Op 20 oktober 2021 werd in de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media een hoorzitting gehouden over het Topsportactieplan Vlaanderen V en de evaluatie van de Olympische Zomerspelen in Tokio.

De hoorzitting vond plaats in aanwezigheid van:

- Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand;
- Tom Coeckelberghs, afdelingshoofd Topsport, Sport Vlaanderen.

De presentatie van minister Ben Weyts is terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

(Deze commissievergadering werd als hybride vergadering georganiseerd.)

I. Toelichting door minister Ben Weyts

1. Topsportactieplan

1.1. Inleiding

Minister *Ben Weyts* stelt de vijfde editie van het topsportactieplan (TSAP V) voor. De doelstellingen van het TSAP worden stelselmatig scherper gesteld. Er wordt gefocust op Europese podiumplaatsen en mondiale top 8-plaatsen, door de middelen en inspanningen vooral te richten op sporters die daarvoor in aanmerking komen.

Dankzij de goede prestaties van de Vlaamse atleten de afgelopen jaren komen meer sporters hiervoor in aanmerking. Daarom werd het topsportbudget recurrent met twee miljoen euro verhoogd, tot 26 miljoen euro per jaar. Dit om te vermijden dat in een gesloten enveloppesysteem een lager bedrag per atleet zou kunnen worden geïnvesteerd. Dat budget ligt lager dan in Nederland, maar in deze budgettair moeilijke tijden zet Vlaanderen binnen België toch de toon inzake de financiering van topsport, aldus de minister.

Het doel van het topsportbeleid is tweeledig, stelt de minister. Een eerste doelstelling is de atleten zo goed mogelijk te laten presteren. Maar daarnaast is ook de voorbeeldfunctie van belang. Topprestaties zorgen voor promotie voor de sporttak in kwestie en voor sporten in het algemeen. Zo ontstaat een grotere instroom, waarbij de minister de toename van het aantal sportende jongeren na Olympische Spelen als voorbeeld geeft.

Met de opmaak van het vijfde topsportactieplan werd gestart in het najaar van 2019. De agenda en de verschillende werkgroepen werden samengesteld. Na ettelijke vergaderingen en evaluatiemomenten met vertegenwoordigers uit de topsportsector en onafhankelijke experts werd het TSAP in december 2020 goedgekeurd.

Rond zeven thema's werden werkgroepen opgericht. Een eerste werkgroep behandelde de programma's voor de verschillende fases in een topsportcarrière (talentdetectie, ontwikkeling en prestatie). De werkgroep Leiderschap boog zich over de rol van de technische directeurs, coaches en Sport Vlaanderen. De werkgroep Wetenschap behandelde de sportwetenschappelijke aanpak in de programma's. Een vierde werkgroep handelde over 'centers of excellence' en topsportklimaat, waarbij bepaalde kritische succesfactoren zoals topsportinfrastructuur, campusmodellen en clustering werden belicht. Het vijfde thema was communicatie en topsportevenementen. Voor de olympische ploegsporten werd een aparte werkgroep opgericht, omwille van de specificiteit en het beperkt aantal plaatsen op de Olympische Spelen. En tot slot richtte de werkgroep rond G-topsport zich specifiek op de ondersteuning

en omkadering van, en de communicatie rond de paralympische disciplines. De minister zal deze thema's later in zijn presentatie behandelen.

1.2. Strategische krijtlijnen

Minister Ben Weyts licht de strategische krijtlijnen, doelstellingen, middelen en kernprincipes van het TSAP toe. De strategische krijtlijnen werden geënt op het creëren van optimale duurzame omstandigheden zodat Vlaamse topsporters maximaal kunnen excelleren in functie van hun talent. Daarbij hanteert men het TOP-principe, waarbij de 'T' staat voor topsporters met een extreem hoge mate van talent, de 'O' voor omkadering met extreem hoge mate van competentie, engagement en ambitie en de 'P' voor programma's met de strikte focus op proces en doelstellingen.

Er wordt gemikt op het behalen van topsportresultaten op mondiaal niveau, herhaalt de minister. Dus top 8 in de olympische disciplines op het WK en de Olympische Spelen en top drie op het EK. Voor de paralympische disciplines gaat men voor top 3-niveau op het WK en de Paralympische Spelen. De lat ligt daar hoger omdat de basis daar minder breed is dan bij de olympische disciplines en er gewerkt wordt met aparte categorieën.

Topsport wordt ingezet als middel om de samenleving aan te zetten tot sporten en bewegen, maar ook om een gevoel van trots, uitstraling en identiteit te creëren. Kernwaarden hierbij zijn integriteit, samenwerking en excelleren, aldus de minister.

Hoe worden de topsportmiddelen besteed? 90 procent is bestemd voor de olympische disciplines. Voor de korte termijn – prioritaire prestatieprogramma's – werd een maximum van 55 procent ingebouwd. Minstens 35 procent van het budget is bestemd voor de lange termijn – ontwikkelings- en talentdetectieprogramma's. De paralympische disciplines ontvangen 4 procent van de middelen, met ook daar een onderscheid tussen de korte en lange termijn. 4 procent wordt besteed aan sporttakoverschrijdende investeringen zoals materiaal, communicatie, vormingsinitiatieven of begeleiding van topsportfederaties. Tot slot krijgen de niet-olympische disciplines maximaal 2 procent van de middelen.

Er wordt hard ingezet op leiderschap en het geven en nemen van verantwoordelijkheid. De uitgangspunten daarbij zijn: de topsporten centraal stellen; topsportfederaties als 'sport owners'; een centrale rol voor de technisch directeur Topsport binnen elke federatie en overleg en advies binnen de Topsportcommissie. Sport Vlaanderen staat in voor het faciliteren, begeleiden en aansturen. Daarvoor bestaat ook een monitoringtool.

Van alle betrokkenen, dus ook van de topsportfederaties, worden transparantie en cofinanciering verwacht.

Tot slot is centralisatie een middel om kennis, expertise en talent te verenigen. Ook voor Vlaanderen is het essentieel om, net zoals in andere landen, de meest getalenteerde sporters samen te brengen zodat zij elkaar over sporttakken heen naar boven kunnen stuwten. Dat gaat ook over het samenbrengen van kennis en topsportcoaches, ongeacht de sporttak, en diverse experts in de omkadering van atleten en ploegen.

1.3. Specifieke actiepunten voor olympische en paralympische disciplines

1.3.1. *Topsporter*

Aan de hand van slide 9 van de presentatie belicht de minister het carrièretraject van topsporters. Dat verloopt niet via een rechte lijn. Die weg is lang en veeleisend.

Voor elke fase zijn de principes voor de programma's uitgedacht. Topsportfederaties kunnen aanvragen indienen voor talentendetectie, ontwikkelings- en prestatieprogramma's. Deze bevatten naast een seizoensplanning ook de invulling van de begeleiding, de omkadering en concrete doelstellingen.

De eerste fase in een sportcarrière is de oriëntatie van de sporter. In het prille begin is het sportkompas daarvoor een zinvol instrument. Dat valt onder breedtesport, en wordt niet gefinancierd vanuit de topsportmiddelen. Het doel is om via de clubs en scholen de basis voor de topsportpiramide zo breed mogelijk te houden.

Een tweede stap is de gerichte talentendetectie. Er zijn de cross-overs, niches die daarin belangrijk zijn, aldus de minister.

Een derde fase gaat over de selectiecriteria en de ontwikkelingslijnen, waarbij een persoonlijk plan kan worden uitgewerkt.

De vierde fase in de carrière betreft de topsportschool en de topsportstatuten. Er is een globaal topsportconvenant waarin een flexibel leertraject en aparte topsport-studierichtingen worden voorzien voor talentvolle topsporters. Er is een digitaal leerplatform. Jaarlijks worden topsportstatuten toegekend via een gemengde selectiecommissie van het topsportconvenant. Hierover worden statistieken bijgehouden op het vlak van instroom, doorstroom en uitstroom van leerlingen en topsporters.

Ook de omkadering van topsporters wordt in beeld gebracht. Het programma Kost van topsportprogramma's verwijst naar de trainers en de coaches, dus de omkaderingsnorm die ter zake gehanteerd wordt en waarbij volgens prioriteitsniveaus middelen worden ingezet. Be Gold is een project op Belgisch niveau, waarin de Vlaamse overheid 740.000 euro investeert. Volgend jaar wordt dit geëvalueerd en wordt de mogelijke verlenging bekeken.

Wat de leef-, studie- en werkomstandigheden betreft, is het essentieel faciliterende maatregelen te nemen voor een optimale ontwikkeling van de topsporters. Dat verwijst ook naar de voorwaarden voor de opname in een tewerkstellingsproject van Sport Vlaanderen. Daar wordt een onderscheid gemaakt tussen elitesporters en beloftevolle jongeren. Als elitesporter komen atleten in aanmerking met talent en ambitie richting top 12 op een WK of Olympische Spelen of top 8 op een EK in olympische disciplines; een medaille op een EK, WK of Paralympische Spelen in de paralympische disciplines; of ontwikkeling richting top 16 op wereldniveau als er in een sporttak geen WK of EK plaatsvond. Bij de beloftevolle jongeren wordt er veel meer op maat gekeken naar prestatieprofiel, procesmatige doelstellingen en in welke mate die gerealiseerd worden.

De carrièrebegeleiding topsport gaat over het informeren, sensibiliseren en opleiden van de topsporters en hun omkadering, waarbij topsporters ondersteund worden in de transitie naar een leven na de topsportloopbaan.

1.3.2. Leiderschap

Binnen de topsportwerking wordt op alle niveaus leiderschap verwacht, aldus de minister. In eerste instantie bij de atleet die de verantwoordelijkheid moet nemen om alles in het werk te stellen om de vooraf overeengekomen doelstellingen te realiseren. Daarnaast worden ook de coaches en de technisch directeurs alsmaar belangrijker in de begeleiding van de atleten. Tot slot is er de integrale topsportwerking van federaties waarin ze vanzelfsprekend ondersteund worden. Aan elk van deze actoren wordt een zekere mate van operationele autonomie toegekend. Responsabilisering is daarbij belangrijk.

De afdeling Topsport van Sport Vlaanderen neemt drie rollen op: faciliteren, begeleiden en aansturen. Dat is afhankelijk van het al dan niet presteren van federaties en de draagkracht van de federaties in kwestie. Het afdelingshoofd is aanwezig en kan desgewenst technische vragen beantwoorden, geeft de minister aan.

Er werden een strategische stuurgroep Topsport en een operationele taskforce ingericht. Deze fungeren als overleg- en adviesorgaan.

Voor vorming en bijscholing wordt samengewerkt tussen de afdeling Topsport en de Vlaamse Trainersschool. Vorming van trainers en coaches gebeurt via de VTS maar ook via de universiteiten. Daarnaast is er ook de permanente vorming en bijscholing onder leiding van de vormingscoördinator Topsport van Sport Vlaanderen.

De aanstelling, evaluatie en verloning van een technisch directeur Topsport wordt 100 procent gesubsidieerd via topsportsubsidiemiddelen, met een maximum van 95.000 euro voor een voltijds equivalent.

Voor trainers en coaches zijn er prestatieprogramma's die volledig gefinancierd worden via de werkingsmiddelen van Topsport, met een maximum van 90.000 euro per vte. Ook de ontwikkelingsprogramma's voor de volwassenen worden 100 procent gefinancierd via de werkingsmiddelen van topsport, met een maximum van 70.000 euro per vte. Tot slot worden de talentdetectie en -ontwikkelingsprogramma's voor minderjarigen voor 90 procent volgens barema gesubsidieerd en voor 10 procent via de federaties.

1.3.3. Topsport en wetenschap

Wetenschap is alsmaar belangrijker in het topsportbeleid, stelt de minister. Criteria voor ondersteuning zijn de relevantie, de kwaliteit, de haalbaarheid, de consolidatie en het innoverende aspect. Vlaanderen zorgt voor een lerende gemeenschap. Door de organisatie van projectdagen, meetings met experts, het Innovatiecongres en de Dag van de Wetenschap wordt getracht de innovatiesector maximaal te stimuleren.

1.3.4. Centers of excellence en topsportklimaat

Een kritische succesfactor voor topsportinfrastructuur is de mate waarin die sport-specifiek is voor topsporters. De minister verwijst naar Gent, en het topniveau dat daar wordt aangeboden aan de gymnasten. Andere succesfactoren zijn de aanwezigheid van hoogtechnologisch materiaal, de beschikbaarheid van een functionele power- en fitnesszaal ten bate van topsport, de medische en paramedische begeleiding, catering, huisvesting op een beperkte afstand van de trainingsinfrastructuur, studiemogelijkheden in de nabije omgeving, de aanwezigheid van ontspanningsruimtes en een aangename omgeving.

Voor de uitbouw van topsportinfrastructuur beschikt Vlaanderen over een apart budget. Afhankelijk van de visie van de federatie in kwestie en de mate waarin centralisatie een meerwaarde biedt, wordt ingezet op een sporttakspecifieke infrastructuur op een locatie, met de beste trainings- en leefomstandigheden.

Daarnaast wordt ook gewerkt aan kennisdeling, kostenefficiënt en resultaatgericht investeren en synergiën om een topsportcultuur te creëren.

Er is ook een sporttakoverschrijdend element. Als men spreekt van topsportclusters probeert men topsportinfrastructuur van verschillende topsportfederaties op één locatie samen te brengen. Op een topsportcampus worden topsporters geclusterd en gekoppeld aan een topsportschool.

Er wordt getracht om maximaal in te spelen op de acute noden. Er is de vierjaarlijkse oproep topsportinfrastructuur. Een van de resultaten daarvan is de nieuwe infrastructuur voor hockey in Antwerpen. Een dergelijke investering betekent een enorme boost voor die sporttak, die nu over een professionele uitvalsbasis beschikt.

Sport Vlaanderen houdt de vinger aan de pols bij de topsportfederaties inzake hun behoeften aan topsportinfrastructuur. De hockeyinfrastructuur kwam op die manier tot stand. Er is veel overleg en afstemming met de partners over de uitbouw van topsportclusters en -campussen. De samenwerking tussen sportfederaties wordt gestimuleerd en er wordt advies verstrekt over de langetermijnvisie voor alle sporttakken, met daarin ook de formulering van de ambitieniveaus, de kostprijsraming en de timing, aldus de minister.

1.3.5. Communicatie en evenementen

Zoals vermeld is topsport niet louter een doelstelling op zich, maar vervult het ook een voorbeeld- of vliegwielfunctie. Daarom wordt ingezet op communicatie en op het organiseren van topsportevenementen. Het communicatieplan Topsport van Sport Vlaanderen bevat zes doelstellingen: het genereren van instroom; het inspireren van bepaalde doelgroepen; de branding van het merk Sport Vlaanderen; Vlaanderen als performante regio profileren; het verantwoorden van investeringen in het Vlaams topsportbeleid; en topsportresultaten toejuichen.

De minister belicht de communicatie-initiatieven. Er wordt een impactkalender vastgelegd in functie van de grote momenten zoals de Olympische Spelen, Paralympische Spelen, WK's en EK's. In overleg met de topsportfederaties worden vooraf bepaalde communicatiemomenten vastgelegd. Topsporters worden als ambassadeurs ingezet in promotiecampagnes, vooral via de sociale media. Jaarlijks wordt een onthaaldag georganiseerd voor nieuwe contractuele topsporters. Er worden Vlaamse topsportevenementen met nationale workshops en lezingen georganiseerd. Er is de uitreiking van de Vlaamse sportprijzen. Het WK wielrennen werd naar Vlaanderen gehaald, maar ook cyclocross, baanwielrennen en tijdrijden werden aangegrepen om zoveel mogelijk mensen warm te maken voor wielrennen, zowel sportief als recreatief.

Er wordt ook ingezet op synergiën en samenwerking voor evenementen. Event Flanders tracht, als organisator, grote sportevenementen naar Vlaanderen te halen. Vroeger gebeurde dat allemaal wat versnipperd en deden steden dat op zich. Nu gebeurt dat op Vlaams niveau, wat maakt dat er stevige dossiers kunnen worden ingediend. Die aanpak werpt haar vruchten af, als men kijkt naar de grote evenementen die recent werden binnengehaald. Het is wat zoeken naar de complementariteit tussen Sport Vlaanderen en Event Flanders – dat zich niet enkel op sportevenementen richt.

1.3.6. Olympische ploegsporten

De werking rond olympische ploegsporten vertrekt vanuit dezelfde principes als bij de andere olympische disciplines. Wel is er een aantal bijzondere karakteristieken voor ploegsporten, zoals het beperkt aantal plaatsen op de Olympische Spelen, de aanzienlijke financiële impact, de uitdaging voor topsporters op mondiaal niveau om permanent beschikbaar te zijn voor de nationale ploegen en de noodzaak tot afstemming tussen de federaties en de clubs – de werkgevers van de betrokken atleten.

Daarom is er nood aan gestructureerd overleg tussen de Vlaamse, Franstalige en andere sportfederaties op het vlak van selectie, samenstelling en ondersteuning van de nationale ploegen. Bij de olympische zomerdisciplines liggen de resultaten in stijgende lijn en nemen de ambities navenant toe, met ook hier de focus op de top 8 op mondiaal niveau. Voor ploegsporten blijft het EK wel een belangrijke graadmeter.

Bij de basisvoorwaarden voor ondersteuning staan de nationale ploegen en de doorstroom van beloftevolle jongeren naar die nationale ploegen centraal. Er is een sterke synergie tussen alle relevante ondersteunende organisaties, met een cofinanciering via de eigen werkingsmiddelen en de afstemming van de competitiekalender.

1.3.7. *G-sport*

Voor G-sport werd de strategische keuze gemaakt om zich te richten op het behalen van medailles in paralympische disciplines op de Paralympische Spelen en het WK. G-sporters krijgen ondersteuning bij een positieve beoordeling op de vastgelegde prestatie- en selectiecriteria en de trajectevaluatie.

De loopbaan van G-sporters kent een gelijkaardig verloop als bij de olympische sporters, met dus ook talentdetectie, ontwikkelingsprogramma's en verdere bijstand. Dat is om verschillende redenen iets moeilijker af te bakenen, maar er is een welomschreven ontwikkelingstraject voor de focussporten – tafeltennis, atletiek, wielrennen, zwemmen en handicapspecifieke sporten.

Binnen Parantee-Psylos is er een commissie Topsport voor het topsportmanagement en -kader. Er is ook overleg en synergie met het Belgisch Paralympisch Comité.

Ook bij G-sport speelt een trainingstechnische omkadering een essentiële rol. Er wordt ingezet op het uitbreiden van de huidige trainerspakketten, het rekruteren van toptrainers – ook uit het valide topsportmilieu, het aantrekken van deeltijdse sportspecifieke talentcoaches per focussport, een verhoging van de kwaliteit van het coachesplatform – onder andere via een aanbod van specifieke bijscholingen – en het actief werken aan het persoonlijk ontwikkelingsplan van de ligatrainers. Daarbij spelen ook topsport en de combinatie met wetenschap een rol. Er wordt een wetenschappelijke expert aangesteld voor de sportwetenschappelijke begeleiding.

Voor G-sport wordt gemikt op de realisatie van topsportinfrastructuur volgens de principes van universal design, waarbij infrastructuur door beperkte aanpassingen gebruikt kan worden voor zoveel mogelijk sporttakken en mensen met een ruime waaier aan beperkingen.

De communicatie gebeurt in synergie met het Paralympic Team Belgium, waarbij een contractueel vastgelegde return vooropgesteld wordt.

Vier procent van de beschikbare topsportmiddelen gaat specifiek naar de paralympische disciplines.

2. Evaluatie Olympische en Paralympische Spelen

Naar aanleiding van een vorige discussie in deze commissie (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2020-21, nr. 4264) zal minister Ben Weyts dieper ingaan op de evaluatie van de Olympische en Paralympische Spelen.

Dat doet de minister aan de hand van de Vlaamse en Belgische topsportindex voor de olympische disciplines. Sinds 2012 is er een continue verbetering van de Vlaamse topsportindex via de eigen topsporters maar ook via de bicommunautaire programma's waar Vlaanderen quasi altijd de trekker is en in sommige gevallen quasi de dominante en exclusieve partij. Vlaanderen is dankzij budgettaire inspanningen en beleidsmatige keuzes de motor van topsport in België. De lat wordt steeds hoger gelegd, bijvoorbeeld met het oog op de Olympische Spelen in Parijs, over drie jaar. Het doel blijft ieder jaar vooruitgang te boeken op die topsportindex.

Het gele aandeel op slide 16 van de presentatie is het Vlaamse, het zwarte is het bicommunautaire en het rode is de bijdrage vanuit Wallonië. Hetzelfde beeld is er

bij de paralympische disciplines (slide 17), waar de voortuitgang nog sneller gaat, met een nog groter aandeel van Vlaanderen.

De resultaten voor de spelen van Tokio worden schematisch weergegeven (slide 18). Zeven medailles en negentien top 8-plaatsen zijn opnieuw een stap vooruit. De Vlaamse topsporters waren minstens deels verantwoordelijk voor zes van de zeven medailles en zeventien van de negentien top 8-plaatsen.

Voor aanvang van de spelen werd een tiental medailles vooropgesteld, op basis van de inschatting van bureaus als Gracenote. In Tokio hebben de gevestigde waarden bevestigd. Er werd vastgesteld dat topsporters en -teams absoluut het beste van zichzelf hebben gegeven. Er waren geen uitschieters of verrassingen, het aantal top 8-plaatsen is duidelijk gestegen, wat betekent dat de top breder wordt en het beter doet dan in het verleden. Nu moet er alles aan gedaan worden om van die talloze vierde en vijfde plaatsen die werden behaald, in de toekomst medailles te maken. Dat ligt in het verschiep omdat veel van die vierde en vijfde plaatsen werden behaald door jonge talenten die soms voor het eerst deelnamen aan de Olympische Spelen. Ambitueus blijven en beter willen doen dan voorheen, is dus het devies. De lat ligt hoger en een van de grootste bedreigingen is zelfgenoegzaamheid.

Op de Paralympische Spelen waren er vijftien medailles, waarvan tien werden gewonnen door atleten die worden ondersteund door Vlaanderen. Dat is het beste resultaat sinds 1996, en ook hier is er een gestage progressie.

II. Bespreking

1. Tussenkomen van de leden

1.1. Tussenkomen van Maaïke De Rudder

Maaïke De Rudder merkt dat het topsportbeleid niet zo vaak aan bod komt in deze commissie. Daarom is het goed dat dit vandaag uitgebreid werd besproken. Tenslotte wordt hier jaarlijks toch ruim 26 miljoen euro aan besteed.

Het lid stelt dat de keuze om gericht te investeren in een gestructureerd topsportbeleid haar vruchten begint af te werpen. De recente Olympische Spelen waren een succes, met een medaille meer dan in 2016 en bij de Paralympische Spelen maar liefst vier extra medailles.

Maar het topsportbeleid moet meer zijn dan het tellen van medailles en prijzen. De investering die de samenleving doet om uitzonderlijke talenten alle kansen te geven om die absolute top in een sport te bereiken, komt immers niet alleen sporters ten goede. Iedereen heeft genoten van de prestaties van de landgenoten. Ook tijdens het WK voetbal of het WK wielrennen kon men zien hoe dergelijke sportmanifestaties ook het gemeenschapsgevoel versterken.

Zien sporten, doet sporten. Van jongs af aan moeten kinderen gemotiveerd worden om te gaan sporten, meent het lid. Voor haar fractie blijft het essentieel om te investeren in het sport voor allenbeleid, zodat alle Vlamingen levenslang en gezond kunnen sporten.

Concreet wat het Topsportactieplan V betreft, is de haar fractie erg tevreden met de nieuwe accenten die worden gelegd, zoals gezond en ethisch sporten. Topsporters moeten op lichamelijk en mentaal vlak tot het uiterste gaan. Daarom moet elke topsporter op een veilige manier kunnen sporten en zich ontplooien.

Het lid wil twee aspecten uit het plan benadrukken. Een eerste is de monitoringtool, een zelfevaluatie-instrument voor topsportfederaties die de topsportwerking zal screenen en zowel de sterktes als de verbeterpunten zal blootleggen. Hoe wordt die monitoringtool gebruikt door de Vlaamse overheid en wat is hiervan de finaliteit? Kan deze leiden tot sanctionering van de topsportwerking van de sportfederaties?

Een tweede item is werkplekieren. Het belang van een individuele beroepsopleiding wordt al lange tijd erkend, maar deze kwam zelden tot nooit tegemoet aan de noden van de topsporters. Nu zal de mogelijkheid van een beroepsverkennde stage worden onderzocht. Wat is daarvan de stand van zaken en hoe zal dit worden aangepakt? Hoe worden kandidaten geïnformeerd en geselecteerd? Ook wordt gesproken over een stage voor niet-studenten. Hoe zullen Sport Vlaanderen en VDAB dit uitwerken?

1.2. Tussenkost van Annick Lambrecht

Annick Lambrecht is net als de minister zeer trots op de mooie resultaten die werden behaald. Zij heeft drie bedenkingen bij het Topsportactieplan.

Over mentale begeleiding staat weinig tot niets in het plan. Men ziet nochtans dat steeds meer internationale toptleten zoals Simone Biles, Naomi Osaka of Tom Dumoulin naar buiten treden rond mentale gezondheid. Binnen de eigen topsportwerking is de voorbije jaren te weinig aandacht geweest voor dat thema, stelt het lid. Wordt hier nu wel rekening mee gehouden binnen de prestatie- en ontwikkelingsprogramma's van de Vlaamse topsporters en, zo ja, hoe?

Soms krijgen atleten die dit eigenlijk verdienen geen topsportcontract meer. Ze denkt dan aan marathonloper Koen Naert, die in 2018 Europees kampioen marathon was maar geen topsportcontract kreeg in Vlaanderen. Hij sloot zich aan bij de Waalse atletiekfederatie en behaalde een knappe tiende plaats op de voorbije Olympische Spelen. Hoe tracht de minister dergelijke verkeerde inschattingen in de toekomst te vermijden?

De minister stelde terecht dat er geen reden is voor zelfgenoegzaamheid. Welke fouten werden er volgens hem in de aanloop naar de Spelen van Tokio gemaakt die men met het oog op Parijs kan vermijden? Ziet de minister verbeterpunten?

1.3. Tussenkost van Johan Deckmyn

Men is al toe aan Topsportactieplan V en de ambities blijven hoog, stelt *Johan Deckmyn*. Er worden verdere stappen gezet.

Het is belangrijk om te focussen op topsport en medailles, maar men mag niet uit het oog verliezen dat topsport mensen ook moet aanzetten om meer te sporten. Investeren in topsport is dus ook indirect investeren in de breedtesport.

De minister vermeldde de keuze voor de mondiale top 8, en het doel om zo veel mogelijk atleten binnen die scope te krijgen. De minister maakte daarbij ook de vergelijking met het budget voor topsport in Nederland. Het lid erkent dat er in Nederland hogere budgetten zijn. Hij wijst echter ook op eerdere besprekingen in deze commissie, waarbij de minister aangaf dat het groter aantal medailles voor Nederland ook te maken heeft met keuzes inzake sporten. Bepaalde nichesporten leveren hogere medaillekansen op. Heeft dit invloed op de keuzes in het Vlaamse Topsportactieplan? Gaat men bijvoorbeeld ook sterker inzetten op nichesporten, met het oog op meer medailles en betere prestaties?

De minister had het over de diverse werkgroepen in het kader van het TSAP V, waaronder de werkgroep Olympische Ploegsporten. Los van zijn blijvende kritiek

op de structuur van het BOIC – waarvan hij vindt dat deze niet conform het decreet is – vraagt het lid hoe de samenwerking met het BOIC verloopt. Doorkruist het BOIC in bepaalde gevallen het Vlaamse beleid? Hij kan zich niet van de indruk ontdoen dat er weliswaar een Vlaams topsportbeleid is, maar dat bepaalde accenten gelegd worden die niet altijd conform de visie daarvan zijn.

Ten slotte is wetenschap een belangrijk gegeven in deze snel evoluerende wereld. De minister verwees naar het Innovatiecongres en naar interacties met experts. Kijkt men dan structureel naar best practices in het buitenland? Op welke manier doet men dat en hoe maakt men hierin keuzes?

1.4. Tussenkoms van Steven Coenegrachts

Investeren in topsport is investeren in de breedtesport, meent *Steven Coenegrachts*. Toen Kim Clijsters en Justine Henin aan de top tennisten, kwamen er veel nieuwe leden in de tennisclubs. Wellicht is er nu een gelijkaardig effect met hockey na de Olympische Spelen.

Negentig procent van de middelen van het Topsportactieplan wordt gebruikt voor de olympische disciplines. Dat is een duidelijke keuze. Op welke basis worden die disciplines gekozen? Is dat op basis van ervaringen uit het verleden of op basis van een overzicht van de sector en de sporters? Of is er een focus op disciplines die internationaal iets minder beoefend worden?

Het lid ondersteunt de ambitie om te mikken op de mondiale top 8. Hoe werd dit doel bepaald? Is dat op basis van een doorlichting van de Vlaamse sporters en sportclubs, met een zekere toets naar haalbaarheid en potentieel tot doorstroming? Of waren er andere criteria om tot die keuze voor de top 8 te komen?

Wat is de verhouding tussen de topsportbegeleiding voor mannen en vrouwen?

Uit een vorige vraag (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2020-21, nr. 4264) heeft het lid begrepen dat de stuurgroep Topsport in oktober zou beginnen met de evaluatie van de voorbije olympiade. Werd die evaluatie reeds opgestart en wanneer mogen de resultaten van die evaluatie worden verwacht?

1.5. Tussenkoms van Kris Van Dijck

Een topsportactieplan moet steeds de ambitie uitstralen om de top te willen bereiken, stelt *Kris Van Dijck*. Het lid meent dat er een duidelijke stijgende lijn zit in zowel de sportieve prestaties als in de ambities die de topsportplannen uitstralen. Topsportprestaties zijn voor een stuk gerelateerd aan inwonersaantallen, welvaart en het prestige dat men aan sportprestaties hecht. Ondanks het feit dat Vlaanderen en België op mondiaal vlak kleine spelers zijn, stelt hij een voortuitgang vast op de Europese ranking. Landen zoals Australië en Nederland, met een relatief laag inwonersaantal, staan nog een stap verder, en zijn voorbeelden waarop men zich volgens het lid moet richten.

Binnen België zet de Vlaamse Gemeenschap de toon op het vlak van topsport, stelt het lid. Er werden duidelijke keuzes gemaakt. Die leiden ertoe dat men het verschil aan het maken is in niet zo kleine nichesporten, waar Vlaamse sporters ook in mondiale sporten hun mannetje staan tussen de grote sportlanden.

Het lid pleit ervoor om met even veel enthousiasme verder werken. Het topsportactieplan vormt hiervoor een goede basis, met een brede scope, gaande van detectie over het begeleiden van topprestaties tot nazorg, met aandacht voor het mentale welbevinden van sporters en de begeleiding na de topsportcarrière.

De fractie van het lid besluit dat wordt voortgebouwd op de basis uit het verleden, dat de juiste klemtonen worden gelegd, en dat er wordt geïnvesteerd in infrastructuur, management en projecten. De ingeslagen weg moet worden voortgezet en er mag ambitie worden uitgestraald. Tekortkomingen kunnen worden bijgestuurd, maar de finale boodschap is dat er veel geloof wordt gehecht aan het Vlaams topsportbeleid en de topsporters.

1.6. Tussenkost van Elisabeth Meuleman

Ook *Elisabeth Meuleman* toont appreciatie voor het topsportbeleid van de laatste jaren, met mooie resultaten en goede intenties voor de toekomst.

Ze sluit zich aan bij de vragen over mentaal welzijn, dat een belangrijk onderwerp is geworden en aandacht verdient. Hoe zit dat transversaal verweven in het beleid?

Wat zijn de initiatieven voor en de aanpak van de nazorg na de carrière?

In de topsport is er nog steeds een ongelijke behandeling van mannen en vrouwen, zeker als het over prijzengeld gaat. Heeft men daar ook aandacht voor? Tracht men daar vanuit Vlaanderen nationaal of internationaal iets aan te veranderen want dit blijft voor velen een doorn in het oog.

2. Replieken

2.1. Repliek van minister Ben Weyts

Op het vlak van mentale begeleiding heeft men de voorbije jaren grote stappen gezet, aldus minister *Ben Weyts*. Bij de ontwikkelings- en prestatieprogramma's is er een multidisciplinaire aanpak waarbij atleten op maat begeleid worden door medici en paramedici. Ook het mentale aspect, met ondersteuning door psychologen, zit hierin vervat.

Kiezen is verliezen. Maar niet kiezen is altijd verliezen, stelt de minister. De keuze om te focussen op atleten met talent en ambitie om de top 8 op wereldniveau te halen, heeft uiteraard gevolgen. Zo wordt minder aandacht besteed aan atleten die niet of nog niet geacht worden dat niveau te behalen. De Olympische Spelen illustreren de verdiensten van die keuze, ook in het voorbeeld van de marathon dat werd aangehaald. De minister is enigszins terughoudend omdat het een individueel dossier betreft, maar Bashir Abdi, de atleet die door Vlaanderen wordt ondersteund, behaalde een medaille, de andere niet. De minister past voor wat hij een 'poedersuikerbeleid' noemt: men kan iedereen een fijn laagje poedersuiker geven, maar dat blaast men zo weg.

Wat zijn, als men terugkijkt op de Olympische Spelen, de verbeterpunten? Die evaluatieoefening loopt, in eerste instantie samen met de federaties en de technisch directeurs. De minister denkt dan bijvoorbeeld aan het baanwielrennen, waarvoor hogere ambities waren. De uitdaging voor de Spelen van Parijs wordt om de programma's aan te passen zodat de vele vierde en vijfde plaatsen worden omgezet in podiumplaatsen.

De minister wil de samenwerking met het BOIC optimaliseren. Hij is in gesprek met de nieuw verkozen voorzitter om zijn bezorgdheden en desiderata mee te geven. Een daarvan is dat het topsportbeleid bottom-up, vanuit de keuzes van de Vlaamse en Franse Gemeenschap, gestalte moet krijgen. De aanduiding van een nieuwe CEO van het BOIC lijkt een geschikt momentum om dat debat te voeren.

Vlaanderen kan onmiskenbaar leren uit het buitenland, beaamt de minister. Het topsportbeleidsplan kreeg gestalte in verschillende werkgroepen, waarbij er ook

overleg was met experts en waarbij natuurlijk ook over de grenzen heen werd gekeken naar goede praktijken.

De keuze voor de mondiale top 8 en Europese top 3, en dus niet langer de Europese top 8, is volgens de minister een logische en gelukkige resultante van het beleid dat in het verleden werd gevoerd en waarbij de lat stelselmatig hoger werd gelegd. De topsportindex geeft aan dat dit een terechte en haalbare ambitie is. De lat op een hoger ambitieniveau leggen, brengt het risico met zich mee dat doelstellingen niet worden behaald. Dat is natuurlijk niet de bedoeling. Maar er is een goede flow en men was het aan zichzelf verplicht hogere ambities te formuleren en geen genoeg te nemen met de resultaten van het afgelopen olympisch jaar, besluit de minister.

2.2. Repliek van Tom Coeckelberghs

Tom Coeckelberghs licht de monitoringtool toe. De doelstellingen evolueerden van top 8 Europees naar top 8 mondiaal. In de meeste sporten komt dit overeen met finaleplaatsen. Daar is het om te doen, omdat finale- of podiumplaatsen inspirerend kunnen werken voor de instroom aan de basis. De monitoringtool is een instrument om samen met de federaties, de coaches en de topsporters te bekijken hoe het proces naar die top 8 onderbouwd en geoptimaliseerd kan worden. Momenteel wordt een basisversie van de monitoringtool gebruikt. Bij de evaluatie van de Olympische Spelen van Tokio zijn er gesprekken tussen Sport Vlaanderen, de topsportfederaties en de technisch directeurs, waarbij wordt bekeken welke programma's succesvol waren. Via de monitoringtool wordt de kwaliteit van de werking geanalyseerd. De basisversie die vandaag wordt gebruikt, is gericht op de infrastructuur, de kwaliteit van de omkadering, de combinatie van topsport en studies enzovoort. In de toekomst zal dit verder objectief-wetenschappelijk worden onderbouwd, zodat het een instrument wordt dat de federaties kunnen gebruiken om de eigen werking te evalueren en waar nodig bij te sturen. Dat is een langer proces, waarbij een samenwerking wordt aangegaan met externe partners.

De combinatie van topsport met werk of studie krijgt steeds meer aandacht in de topsportactieplannen, stelt de spreker. Het nieuwe topsportactieplan voegt hier het luik nazorg aan toe. Hoe kunnen topsporters worden begeleid in hun leven na de topsport? Daarvoor werd een groep met experts samengesteld waarop topsporters een beroep kunnen doen om hun leven een nieuwe wending te geven. Dat gaat over verschillende domeinen, zoals loopbaanoriëntering of trainingsafbouw. Binnen Sport Vlaanderen begeleiden drie à vier carrièrebegeleiders de topsporters rond de combinatie van topsport met werk of studies. Hier rond bestaat ook een samenwerking met VDAB, die bijkomende oplossingen kan aanreiken.

Er werd gevraagd hoe de keuzes voor niches of sportdisciplines worden gemaakt. De spreker geeft het voorbeeld van de atletiek, een sport met tal van disciplines. Het is niet realistisch om te verwachten dat Vlaanderen of België elk jaar wereldkampioenen kan afleveren in elk van die disciplines. Daarom wordt in overleg met de technisch directeur en de federatie bekeken in welke disciplines er een historiek van resultaten is, waar expertise werd opgebouwd op het vlak van coaching of waar ondersteuning geboden kan worden door universiteiten of wetenschappelijk experts. Met andere woorden, welke puzzelstukken vallen samen om te kunnen verwachten dat op lange termijn de doelstelling van de mondiale top 8 kan worden gerealiseerd? In sommige gevallen is er iets meer aansturing vanuit het beleid zoals bij het skateboarden, dat vrij laat werd toegevoegd aan het programma van de Olympische Spelen. Aangezien veel gemeenten over een skatepark beschikken – en er in Vlaanderen dus een potentieel aanwezig is – werd er vanuit het beleid snel beslist om binnen die federatie een technisch directeur aan te stellen. Het is dus altijd een wisselwerking van factoren, aldus de spreker.

Tot slot gaat de spreker in op de man-vrouwverhouding. De discussie over de bonussen en premies wordt op nationaal niveau gevoerd, want die worden door het BOIC uitgereikt op basis van de top 8- en podiumplaatsen. Vlaanderen ondersteunt zijn topsporters met contracten, en die zijn voor mannen en vrouwen exact hetzelfde. Ook wat betreft programma's, omkaderings- of ondersteuningsnormen zijn er geen verschillen tussen mannen en vrouwen. Ook de doelstellingen zijn voor iedereen gelijk. Zo werd sterk geïnvesteerd in vrouwenbasketbal, omdat daar een duidelijk traject was richting de mondiale top 8. Bij de mannen is dat niet het geval. Bij hockey is dit omgekeerd: daar wordt het pad geëffend door de mannen en hoopt men door kennisdeling en kruisbestuiving ook bij de dames succes te boeken.

2.3. Afsluitende repliek van Annick Lambrecht

Annick Lambrecht meent dat geen antwoord werd gegeven op haar vraag over Koen Naert.

2.4. Afsluitende repliek van minister Ben Weyts en Tom Coeckelberghs

Minister *Ben Weyts* geeft aan dat hij hier tijdens zijn repliek wel op inging. Het is delicaat omdat het over een persoonlijk dossier gaat. Maar men zou volgens de minister even goed kunnen zeggen dat de uitslag van de Olympische Spelen die keuze rechtvaardigt. Zo geniet Bashir Abdi van een apart statuut bij VDAB. *Tom Coeckelberghs* vult aan dat Bashir Abdi werd ondersteund op het vlak van programma, coaching en omkadering. Via samenwerking met VDAB en een profparcours wordt hem de mogelijkheid geboden om zich volledig te richten op topsport. Daarbij krijgt hij de mogelijkheid om zo veel mogelijk te trainen in functie van zijn programma en toch een bepaalde vorm van opleiding te genieten zodat hij een duidelijk traject heeft waar hij aan het einde van zijn carrière naartoe zal evolueren.

Minister *Ben Weyts* herhaalt dat niet kiezen altijd verliezen is. Soms moet men pijnlijke keuzes maken, waarover gediscussieerd kan worden. Maar het is een momentopname die regelmatig opnieuw gebeurt. Als men andere prestaties kan voorleggen, kunnen die in aanmerking worden genomen. Het is niet zo dat men nooit meer aanspraak kan maken op het topsportstatuut wanneer dit ooit geweigerd is, besluit de minister.

Elisabeth MEULEMAN,
voorzitter

Annick LAMBRECHT
Maaïke DE RUDDER,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

BOIC	Belgisch Olympisch en Interfederaal Comité
EK	Europees kampioenschap
TSAP	topsportactieplan
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
vte	voltijdsequivalent / voltijdequivalent
VTs	Vlaamse Trainersschool
WK	wereldkampioenschap